

FÖRVETET

EN TIDNING FÖR DIG INOM JORDBRUK OCH LANDSBYGD | LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN | NR 4 2015

HOPP OM FRAMTIDEN

Drömmen om ett gårdskafé blev sann
Samarbete skapar succé i lövskogen
Fantastiska vyer - tack vare dig
Skolan som bygden vill ha den
En ny generation växer upp

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

FÖRVETET

UTGIVARE

Länsstyrelsen i Jönköpings län
Telefon 010-223 60 00
E-post jonkoping@lansstyrelsen.se
Webb www.lansstyrelsen.se/jonkoping

ANSVARIG UTGIVARE

Lars Sandberg, Avdelningschef
Landsbygdsavdelningen,
Länsstyrelsen i Jönköpings län
E-post lars.sandberg@lansstyrelsen.se

UTGIVNINGSPLAN 2015

6 mars, 15 maj,
25 september, 11 december

PRENUMERATION

Önskar du prenumerera på Förvetet
kontakta Länsstyrelsens växel.
Prenumerationen är kostnadsfri.
Telefon 010-223 60 00
E-post jonkoping@lansstyrelsen.se

AD OCH GRAFISK FORM

Jenny Gustafsson

FOTO

Länsstyrelsen i Jönköpings län
(om inget annat anges).
Framsida bild Länsstyrelsen.

UPPLAGA

5 200 exemplar

TRYCK

TMG Tabergs

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Förvetet delfinansieras
av EU-medel

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Här växer framtidstro

Det finns nog ingenting som är både mer spännande och oförutsägbart än framtiden. För eleverna på Toftahagsskolan med en skolgård - som beskrivs som störst i världen - finns det gott om framtidstro inramat av gårdsgårdarna kring skolan. För flera av oss på Länsstyrelsen har hösten inneburit många framtidsfrågor med förändringar och inte minst start av Landsbygdsprogrammet. Vi vill tro på att förordningar och system är klara i tid och att allt ska fungera. Bredband, djurstallar, miljöersättningar, kontroller, gårdsstöd och snart är det redan jul!

Getterna på Kivarps gård oroar sig nog inte, och det känns säkert på mjölken som de producerar. Att någon vågat tro på framtiden och satsar på idén med en egen osttillverkning inspirerar oss som jobbar med landsbygdsutveckling. Mitt i alltihop finns kontroller och uppföljningar med syftet att saker ska fungera så bra som möjligt, även här kan man våga tro på en fortsatt bättre och smidigare framtid. Utan företagare och projektägare med framtidstro kan inte mycket åstadkommas trots de ungefär två miljarder kronor som är avsatta inom Landsbygdsprogrammet åren 2014-2020 för Jönköpings län.

Som du kanske förstär så är temat för detta nummer framtidstro. Här kan du läsa om flera hoppfulla och inspirerande personer. En varning för att det kan vara smittsamt. Finns världens största framtidstro på en skolgård ute på landsbygden eller kanske gror den just nu på lantbruket ute i länet? Det kommer framtiden visa. Helt klart är att det blir lättare om vi tror på framtiden tillsammans.

Vi önskar alla våra läsare en God jul och en riktigt levande landsbygd 2016!

Emanuel Schmit
tillförordnad enhetschef Regional utveckling

DETTA NUMRETS FÖRFATTARE

Vill du komma i
kontakt med någon
artikelförfattare?

Vi nås via telefon 010-223 60 00
e-post fornamn.efternamn
@lansstyrelsen.se

David Fridolin

Johanna Petersson

Lone Möller

Lennart Persson

Marielle Gustafsson

Monika Gustafsson

Patrik Westerlund

Thordis Samuelsson

Åslög Kantelius

Ej på bild: Sara Leufvén

Innehåll nr 4 2015

- 4 En ny generation växer upp**
Läs om nioårige Walentin och hans liv på Hallagården bland kor, grisar, hönor och hästar.
- 8 Kivarps gård – där drömmen om ett gårdskafé blev sann**
Torbjörn Bäck driver gårdsmejeri och kafé.
- 10 Här är skolan som bygden vill ha den**
Idylliskt placerad mellan kohagen, skogen och Linneshöjden ligger Tofthagaskolan utanför Skillingaryd.
- 12 Fantastiska vyer - tack vare dig!**
Det är ditt arbete som håller landskapen öppna.
- 14 "Kontrollen var inga problem för oss"**
Läs om hur det egentligen går till vid ett kontrollbesök.
- 16 Så dödar vi vedlevande skalbaggar**
De lockas till rishögar för att sedan flisas sönder och eldas upp.
- 18 Samarbete skapar succé i lövskogen**
Ett projekt inspirerar till fler lövträd i skogarna.
- 20 Bredband ger möjlighet att stanna kvar**
Ett snabbt och fungerande internet är en ödesfråga för landsbygden.
- 22 Vad har du för förväntningar på livsmedelsstrategin?**
Två producenter ger sina svar på frågan.
- 24 Gädda – en underskattad fisk**
Så lagar du till delikatessen på rätt sätt.
- 25 Kemiska växtskyddsmedel kräver utbildning**
En felaktig hantering kan leda till fara för både hälsa och miljö.
- 26 Smått och gott från länet**
Här kan du läsa om både gratisbroschyrer och miljöinvesteringar.

En ny generation växer upp

– Jag gillar verkligen djuren. De är söta och snälla, speciellt när de har glitterspray i pälsen.

Han är nio år, ler med hela ansiktet och de klarblå ögonen är fulla med bus. En dag kanske Wallentin Ericsson växer upp och tar över familjegården.

Text Sara Leufvén | Foto Camilla Zilo

– Skynda dig nu!

Walentin mamma Elin manar på honom medan han står i hallen och tar på sig sina arbetsbyxor. Jackan är lite för stor och inte alls den som Walentin egentligen vill ha på sig idag, men den får duga eftersom han inte hittar någon annan. Och för att mamma otåligt väntar på att han ska bli klar.

Vädret är så där grådisigt, fuktigt och ljummet som man kanske kan förvänta sig en dag i slutet av september. Men nu är det mitten av november och ovanligt varmt för årstiden. Om det bara är en slump eller en konsekvens av den moderna människans sätt att leva är inget som Walentin reflekterar över medan han skyndar över gårdsplanen på väg bort mot ladugården.

– Ska vi titta på min kalv först, eller ska vi gå in till korna, frågan han mamma Elin medan han småspringer för att hänga med.

Nioåriga Wallentin bor på Hallagården, strax utanför Skärstad

Tre generationer på samma gård. Mamma Elin, Walentin och farmor Said Eriksson framför ladugårdsväggen på Hallagården.

tillsammans med sin familj, ett sjuttioal mjölkkor, omkring hundra slaktdjur, några grisar, höns, hund, katt, hästar. Och så klart kalven Sköna. Men mer om henne sedan. För just nu är Walentin på väg in till

Ladugården där korna håller till.

Marken är lerig och full av traktorspår. Det luktar gödsel och djur från ladugården och överallt står stora rundbalar och ensilage staplat i jättelika berg. För någon som är

Gården utanför Skärstad ligger vackert mellan träd och öppna fält.

uppvuxen i en storstad är det kanske svårt att förstå vad som lockar med ett liv i den här miljön och där man måste mjölka korna vare sig det är julafton eller en vanlig tisdag.

Men för den som ser Walentins sprudlande energi och kärlek till djuren blir tanken genast mer lättbegriplig.

TRE GENERATIONER

Det är mjölkdays och farmor Said håller som bäst på att ordna med den detaljen. Att just farmor hjälper till är egentligen inte så konstigt. Trots allt bor ju även hon här på gården. Så med Walentin och hans bror inräknat bor alltså tre generationer här samtidigt.

– Allt blir mycket lättare när man är flera som kan hjälpas åt med att ta hand om djuren eller att passa barnen, säger mamma Elin.

Medan farmor fortsätter att mjölka pekar Walentin ivrigt på än det ena, än det andra och berättar om allt som händer i ladugården.

– Där går korna in. Ibland vill de inte, men då hjälper jag till att fösa in dem. Sedan blir de mjölkade

här och efteråt får de mat. Och där borta, där vid foderbordet, där står 1255.

1255 är, givetvis, numret på en av korna i ladugården.

GÅRDENS STOLTHET

Nu är det dags för Wallentin att visa upp gårdens stolthet, i alla fall om du frågar honom. Han alldeles egna kalv Sköna.

– Det är min tredje kalv. Jag tar en ny varje år, berättar Wallentin stolt.

Han och Sköna tävlar tillsammans i utställningar, något som innebär en hel del jobb. Wallentin berättar hur kan klipper, ryktar och tvättar Sköna för att hon ska bli fin till utställningarna.

– Vi har fått beställa hem speciellt ko-schampo från USA, berättar Elin.

Dessutom stylas Sköna med glitterspray för att bli extra fin och få riktigt bra lyster.

TÄTORTERNA VÄXER SNABBT

Att den svenska landsbygden står inför stora utmaningar råder det

inget tvivel om. Många mjölkbönder brottas med tuffa ekonomiska villkor, infrastrukturen kräver enorma insatser för att hänga med i dagens snabba utveckling samtidigt som storstäderna lockar till sig unga människor. För 200 år sedan bodde 90 procent av Sveriges befolkning på landet. Idag är det nästan tvärt om, 85 procent av oss bor i tätorter, enligt siffror från SCB. Andra mätningar visar på liknande tendenser, även om siffrorna varierar något, mest beroende på hur man väljer att definiera tätort och landsbygd.

Men trots mycket uppmärksamhet kring urbaniseringen i Sverige tappar landsbygden inte så många invånare som man kanske tror. Omflyttningen från land till stad var som störst mellan 1940-talet och 1970-talet. Faktum är nämligen att omkring 1,4 miljoner människor i Sverige bor på landet idag, och den siffran verkar dessutom vara hyfsat konstant. Problemet för landsbygden är att medan antalet personer som bor där inte växer så ökar befolkningen i tätorterna,

Walentin kramar om sin kalv Sköna.

På gården finns gott om djur. Walentin hjälper till med att mata grisarna.

främst genom invandring och fler födda.

Så, hur ska då trenden vändas, så att fler människor upptäcker tjustringen med en levande landsbygd?

– Jag tror att man måste ha ett genuint intresse för naturen, och kanske framförallt för mat. I alla fall om man väljer en livsstil som vår, eftersom det ju trots allt handlar om att producera mat, säger Elin.

GLUPSKA GRISAR

Under tiden har Walentin tagit sig in till familjens tre glupska grisar som blir helt uppspelta när han plockar fram lite foder. Elin tittar på och säger, som för att understryka vad hon just har sagt:

– De där ska bli julskinka om ett tag.

Walentin lyfter upp en av hönorna som springer omkring runt hans fötter, troligtvis i hopp om att han ska spilla lite foder. Om han kommer att följa statistiken tyder mycket på att han, om sisådär tio år, kommer att flytta in till någon av städerna i landet. Antagligen för att plugga, eller kanske för att det

finns fler jobb där. Men chanserna är också goda att han efter några år i en stad eller tätort flyttar tillbaka ut på landet. Om man tittar på statistiken, vill säga.

Hans mamma Elin hoppas i alla fall på det. Att Walentin eller hans yngre bror ska fortsätta att driva gården i framtiden.

– Kanske, säger Walentin.

Kanske vill jag jobba med det när jag blir stor.

Han klappar hönan lite försiktigt över fjädrarna. Han verkar lycklig. ■

STATISTIK

Landsbygdsbor flyttar till "övriga tätorter"

Inrikes flyttningar mellan större städer, övriga tätorter och landsbygd, år 2000–2010. Antal personer som flyttat.

Från	Till	Större stad	Övriga tätorter	Landsbygd
Större stad (tätort >100 000 inv)		76 000	373 000	85 000
Övriga tätorter		391 000	978 000	310 000
Landsbygd		72 000	381 000	94 000

Antal födda i förhållande till döda

Antal födda och döda i större städer, övriga tätorter och på landsbygd, år 2000–2010.

	Födda	Döda	Naturlig befolkningsförändring
Större stad (tätort >100 000 inv)	369 000	231 000	139 000
Övriga tätorter	600 000	572 000	28 000
Landsbygd	153 000	116 000	37 000

Källa Statistiska centralbyrån.

Kivarps gård – där drömmen om ett gårdskafé blev sann

Det här har alltid varit min dröm, att få jobba som bonde och klara mig på det, säger Torbjörn Bäck, 32 år, ägare till Kivarps gårdsmejeri och kafé.

Text Sara Leufvén | Foto Pär Axenfjord

Strax utanför Habo, mellan välbetade hagar, ligger Kivarps gårdsmejeri, butik och kafé. Här kan gästerna njuta av en god ostkaka, hembakat fikabröd och varmt kaffe i det ljusa uterummet. Getterna, nyfikna på besökarna, betar i hagen bara några meter utanför glasörrarna.

– Mina getter är lika mycket till för besökarna att titta på som för att producera mjölk till mina ostar, berättar Torbjörn. Det faktum att getterna betar utanför kaféet, ger ett oslagbart mervärde till min verksamhet.

Torbjörn berättar att hans tanke från början var att getosten skulle vara den primära inkomstkällan, men att kaféet i dagsläget ger störst inkomst. I närområdet finns flera gårdsbutiker, med såväl grönsaker

som kött. Företagarna drar nytta av varandra, eftersom det lockar fler besökare när det finns olika butiker att besöka.

– Jag skulle kunna utöka både produktionen och öppettiderna, men vill behålla småskaligheten, berättar Torbjörn. Jag har bestämt mig för att ha ett begränsat antal mjölkande getter och istället arbeta för att öka produktionen och effektiviteten. Om jag vill ysta mer kan jag alltid köpa in komjölk.

ENERGISK PERSON

Torbjörn är en energisk person som trivs när det är full fart på gården.

– Stress är positivt för mig, då funkas jag allra bäst. Under högsäsongen har han haft öppet fem dagar per vecka och haft en god gästtillströmning. Då behövs fler

personer i företaget, Torbjörn har haft tre säsongsanställda via arbetsförmedlingen. Att anställa en heltidsanställd är ett för stort steg, då företagets omsättning ännu inte skulle bära lönekostnaderna.

SOCIALA MEDIER

Tidigare år har Torbjörn fått en del gratis reklam genom att olika tidningar skrivit om företaget, men han har också valt att annonsera i lokala tidningar. I år har Torbjörn valt bort annonserna och istället haft en aktiv facebookside. Gästantalet har ökat jämfört med tidigare år, så satsningen verkar ha slagit väl ut.

– Mitt nästa projekt är att få igång vår nya webbplats, så jag kan nå ut till ännu fler kunder, säger Torbjörn och kliar getterna under hakan. ■

KIVARPS GÅRDSMEJERI OCH KAFÉ

Ägare: Torbjörn Bäck tillsammans med frun Camilla Bäck

Antal djur: 64 getter varav 31 mjölkande

Säsong: Öppet från påsk till nyår, däremellan har getterna sin viloperiod inför nästa killning.

Tillverkning: Tillverkar olika getostar samt ostkaka på komjölk

Plats: Beläget strax utanför Habo

Torbjörn visar sina getostprodukter i gårdsbutiken. En av delikatesserna är blåmögelosten.

Här är skolan som bygden vill ha den

Idylliskt placerad mellan kohagen, skogen och Linneshjön ligger Toftthagaskolan utanför Skillingaryd. Den faluröda byggnaden sjuder av liv, med barn från ett års ålder upp till årskurs sex.

- Vi har världens största skolgård, skrattar Noa, 8 år, på väg till skogen för att bygga på sin koja.

Text och foto Sara Leufvén

Förskolan startades 1991, när bygdens behov av barnomsorg var större än vad Vaggeryds kommun kunde erbjuda. Driftiga föräldrar i bygden startade då helt enkelt en föräldrakooperativ förskola. Skolan tillkom när kommunen lade ner byskolorna 1999.

– I stort sett alla familjer i både Hagshult och Tofteryd hängde med till den nya skolan, berättar Sune Toftgård, ordförande i skolans styrelse.

– Att man är enig i en sådan här fråga är ganska typiskt för bygden.

FANTASTISKT LÄGE

I mitten på 2000-talet började förskolan och skolan att diskutera en eventuell sammanslagning av verksamheterna. En sammanslagning skulle underlätta för såväl barn och elever som för verksamheten i stort.

– Vi tittade på många placeringar av skolan innan valet föll på en kulle bredvid stiftsgården Tallnäs, berättar Sune Toftgård.

– Läget är fantastiskt och vi har ett gott samarbete med Tallnäs, vi köper såväl värme som skolmat från dem.

I augusti 2009 slogs portarna upp för den nya förskolan och skolan. Uppslutningen vid invigningen var god och skolgården fylldes av barn och vuxna från bygden som var nyfikna på de nya lokalerna.

– Vi byggde för 30 förskolebarn och 60 skolbarn, berättar rektor Marlene Fransson.

– Vi har nu 37 förskolebarn och 61 skolbarn. Det är kö till förskolan och har så varit ända sedan vi öppnade. Vår prognos är att det 2020 kommer att vara strax över 70 barn i skolan.

POPULÄR SKOLA

Skolan är populär och har ett gott rykte, vilket kan vara en av orsakerna till att unga familjer väljer att bosätta sig i trakten. Bygdeförening-

– Skolan är rolig, vi har många kompisar och kan leka på många ställen. Signe, Edith, Siri, Irma och Oskar från åk 1-2 på monstertrucken.

Evelina, Siri och Hampus i årskurs ett-två gillar Toftthagaskolan. Lektionerna och lärarna är bra, men framför allt rasterna. – Jag gillar matte och svenska, säger Hampus och Siri fyller i: – Men ibland måste vi skriva lite för mycket på lektionerna.

ens ordförande berättar att de ständigt får förfrågningar om lediga hus och tomter. Bara den här hösten har tre familjer flyttat till Tofteryd och Hagshult och ställt sina barn i kö till förskoleverksamheten.

Skolgårdens miljö är rik på både natur och fantasieggande föremål. Förutom traditionella gungor och klätterställningar, finns såväl en monstertruck som en hinderbana och en grillplats i ordningställda av föräldrar till barnen. Runt hela skolgården löper en smålandsgårdsgård, som möjliggjordes med hjälp av leaderpengar och engagerade föräldrar. ■

FAKTA

Toftthagaskolan och Starkeborgs förskola var från början två verksamheter, men sedan 2006 är de sammanslagna. Huvudman för verksamheten är Starkeborg Toftthaga ekonomiska förening.

Skolan och förskolan lyder under skollagen och är därför ganska lik de kommunala skolorna i upplägg. Arbetsdagar och ett jourföräldrasystem är saker som skiljer skolan från de kommunala.

Skolan väljer lokalproducerad och ekologisk mat i den utsträckning det går. Barnen får nybakat bröd till mellanmålet flera dagar i veckan.

Fantastiska vyer - tack vare dig!

Tar man sig ut på de mindre vägarna som sträcker sig kors och tvärs genom länet får man uppleva ett fantastiskt landskap. Ett kuperat landskap med skog blandat med sjöar, våtmarker och en mängd små fält med åkrar och trädbärande betesmarker.

Text Johanna Petersson | Foto Smålandsbilder och Länsstyrelsen

Tar man steget från vägen och in i en av betesmarkerna kan man få skåda en stor variation av biologisk mångfald. Blomstrande ängar med både vanliga och mer sällsynta växter, grövre spärrgreniga träd, död solbelyst ved och bärande och blommande träd och buskar som är så viktigt för många insekter och fåglar. Kanske finns det en gammal stenmur runt marken där både röjningsrösen och fossila åkrar ligger synliga för att visa det gamla kulturlandskapet. I kontrast till de trädbärande markerna finns även de värdefulla betade strandängarna med höga värden för rastande fåglar.

Vi som arbetar i fält med bland annat åtagandepplaner och restaureringsmarker har förmånen att få se väldigt mycket av länets vackra varierande landskap och vi får träffa många entusiastiska människor med stor vilja som sliter hårt med sina marker och som uppvisar mycket goda resultat. Möjligheten att utbyta kunskap och erfarenhet är värdefullt, likväl för oss som för dig.

Att få följa en lyckad restaurering från en kraftigt igenvuxen gammal betesmark till en öppen foderbärande mark med frihuggna värdefulla träd och synliggjorda kulturelement är jättespännande och

det är fantastiskt roligt att få se det slutgiltiga resultatet. Intresset för restaureringsstödet verkar vara stort vilket är kul och samtidigt tacksamt då betesmarker och slätterängar ständigt minskar i antal och yta. I strävan att uppnå de miljömål som finns knutna till odlingslandskapet är alla marker viktiga. Även de små.

Beroende på olika förutsättningar händer det att du kan få flera olika besök under samma säsong vilket kanske kan kännas onödigt. Dock finns det olika anledningar till detta och vi strävar alltid efter att ha en

hög effektivitet då vi jobbar ute i fält. Trots det upplever vi nästan alltid att vi får ett varmt och trevligt bemötande. Något som vi är mycket tacksamma för.

Att vårt landskap ser ut som det gör i dag, att marker fortsatt hålls öppna, att nya marker restaureras fram samt att framtidstro och vilja finns att utveckla företag så att landsbygden fortsätter leva är mycket tack vare just dig och ditt hårda arbete. Du gör en enorm skillnad och du behövs, så var stolt över dig själv! ■

Trädbärande betesmark med mycket ek.

ORDLISTA

Röjningsrösen: Stenrösen som har uppkommit då man har röjt mark. Äldre röjningsrösen räknas som fornlämningar.

Fossil åkermark: åkermark som är varaktigt övergiven och formad genom äldre tiders brukningsmetoder. Många av de fossila åkrarna har haft sin huvudsakliga brukning under äldre järnålder och/ eller medeltid. Dessa lämningar är klassade som forn- eller kulturlämningar.

Åtagandeplan för miljöersättning i betesmarker och slätterängar: En åtagandeplan består av villkor för skötseln av en mark och gäller i fem år. Syftet med planen är att sköta marken på bästa sätt för att bevara och förstärka de natur- och kulturvärden som finns.

Restaureringsmark: Mark som restaureras fram till öppna betesmarker/slätterängar/skogsbeten.

”Kontrollen var inga problem för oss”

I oktober fick Aggarps gård i Kulltorp kontrollbesök av Länsstyrelsen. Kontrollen gick bra och knappt en månad senare berättar Catarina och Magnus Aggerstam om hur de upplevde kontrollen.

Text David Fridolin | Foto Sofie Johansson

Aggarps gård är ett bra exempel på en modern bondgård med diversifierad verksamhet. Förutom skog, växtodling och djurhållning, hyr Catarina och Magnus Aggerstam även ut rum till betalande gäster. Gästerna tas emot under hela året och är ofta långväga. Det kan till exempel vara veckojobbare eller utländska turister från Ryssland, Tyskland, Nederländerna eller till och med Malta som ska besöka något av de lokala turistmålen. Dessa utgörs av vilda västern-temaparken High Chaparral, nationalparken Store Mosse och Isaberg - Götalands största skidanläggning.

Catarina håller även vallningskurser, och tävlar i vallning. Hon har flera gånger tagit sig till SM-final. Vi får chansen att se på när Catarina tillsammans med två och ett halvt-åriga border collien Zick-Zack förmår fåren att röra sig åt ett visst håll, dela upp sig i två grupper och sedan samlas intill Catarina. Hon visslar och ropar kommandon åt Zick-Zack, som med engagemang och arbetsglädje håller fåren i schack.

– Jag kan skicka ut hundarna för att ta in djuren och själv gå och förbereda i hagen eller ladugården, säger hon. Sedan ser jag genom fönstret när de kommer tillbaka med djuren.

FÄLTKONTROLLEN

Den 8 oktober i år var det fältkontroll på Aggarps gård, både djur- och arealkontroll. Catarina och Magnus berättar om hur kontrollen

gick ur deras perspektiv och vilka problem de kan tänka sig kan uppstå för lantbrukaren vid en kontroll.

– Rent spontant känner jag inte att det var några problem för oss, säger Magnus. Det skulle vara om man har förhinder. Men det ligger väl lite i själva kontrollverksamheten, att det ska ske med relativt kort varsel. För vår del fungerade det bra i alla fall, med ett par dagar innan.

AGGARPS GÅRD

Aggarps gård ligger i Kulltorp, en gemytlig liten ort i Gnosjö kommun. Gården drivs av Catarina och Magnus Aggerstam, som tog över den efter Magnus föräldrar år 1997. Då bedrevs mjölkproduktion på gården, en verksamhet som upphörde 2008 på grund av för dåligt mjölkpris i förhållande till arbetsinsatsen.

På gården finns 30 nötkreatur, 9 får, 4 hästar samt vallhundarna Lilo, Tindra och Zick-Zack. Där finns även ett sågverk, med vilket Magnus bland annat försett temaparken High Chaparral med träprodukter. Han har tidigare arbetat i 14 år som reparatör, och tar ibland på sig att utföra reparationer, rörmokeri och snickeri i närområdet. Aggarp köptes av Magnus familj år 1930.

Aggarps Bed & Breakfast hyser 21 sängplatser i 4 byggnader, och är en integrerad del av gårdens verksamhet. Huvudbyggnaden, som är k-märkt, är byggd 1814 ovanpå en matkällare från 1500-talet. Den vackra interiören är gammal och mycket välbevarad, men anpassningar har gjorts för moderna behov, med nyrenoverat badrum och välutrustat kök. Innan huset ställdes om till Bed & Breakfast var det boningshus, där Magnus växte upp.

Catarina och Magnus Aggerstam tyckte inte kontrollen av deras gård var något problem.

Catarina kan tänka sig att en kontroll skulle kunna skapa störningar på en del gårdar.

– Man är ju väderberoende, så det kan tänkas att man måste utnyttja vädret om det blir en bra dag. För oss var det inga problem, för jag kunde ta djuren så kunde Magnus ändå ägna sig åt kontrollen. Men jag kan tänka mig att många blir stressade och att det skapar en viss irritation, säger hon och fortsätter:

– Det kan ju på sätt och vis vara bra att få kontroll också. Då vet man sedan att man har koll, eller så kan man få hjälp att få det i ordning.

– Ja, det är klart, inflikar Magnus, det är ju inte något uppsåtligt i så fall, utan då kan man få vägledning och hjälp att komma tillrätta.

FÖRANMÄLDA KONTROLLER

De flesta kontroller föränmäls. Hur långt i förväg aviseringen får ske beror på typen av kontroll. Gäller det enbart arealkontroll kan föränmälan ske tidigast 14 dagar i förväg. Gäller det djurkontroll är tidsintervallet 48 timmar. Företag som är uttagna till kontroll av någon särskild orsak, till

exempel tips, får inte föränmälas. Många känner sig oroade när de får reda på att det ska bli fältkontroll på gården.

– Det kan ju kännas lite som när man blir stoppad av polisen. Även om man vet med sig att man inte gjort något fel så blir man orolig, säger Magnus.

Har kontrollen påverkat er någonting den här säsongen?

– Nej, inte på något sätt, säger Magnus. Vi tyckte totalt sett att djurkontrollerna kändes bra. Arealkontrollerna märkte vi inte av. Det var någon anmärkning, men de tyckte vi också var relevant.

Vi kommer flera gånger in på vikten av ett bra bemötande för att kontrollen ska gå så enkelt och friktionsfritt som möjligt, för jordbrukaren såväl som kontrollanten.

– Det viktigaste är att det känns som att kontrollanten är här för att göra så att det blir rätt. Inte för att sätta dit oss. Men det känner vi inte heller. ■

FÄLTKONTROLLER

Varför görs fältkontroller?

Fältkontroller görs för att verifiera att uppgifterna i lantbrukarens SAM-ansökan stämmer med de faktiska förhållandena samt att tillhandahålla ett väldokumenterat beslutsunderlag för att säkerställa att utbetalningarna av ersättningar är korrekta.

Varför har jag blivit uttagen till fältkontroll?

Fältkontroll måste göras på minst 5% av de företag som sökt EU:s jordbrukarstöd per län. Det är oftast slumpen som avgör vilka företag som får kontroll.

Varför får jag flera kontrollbesök samma år?

Det beror bland annat på att många olika verksamhetsområden ska kontrolleras och att kontrollanterna är experter på olika områden, men ansträngningar görs för att samordna kontrollerna.

Kan jag göra ändringar i min SAM-ansökan när jag fått reda på att jag ska få kontrollbesök?

Det kan du göra endast i undantagsfall. Kontakta länsstyrelsen för att få reda på vilka ändringar just du kan göra.

Hur lång tid tar kontrollbesöket?

Ett kontrollbesök kan pågå alltifrån ett par timmar till flera dagar, beroende på bland annat hur stor areal och vilka verksamhetsområden som ska kontrolleras.

Vedlevande skalbaggar dödas och eldas upp

Det finns många sätt att ta död på vedlevande skalbaggar. Ett är att locka dem till nyhugget ris, flisa dem och elda upp dem i närmsta värmeverk. Låter det drastiskt? Tyvärr är det ofta så vi gör.

Text Lone Möller | Foto Länsstyrelsen

Oron för ett varmare klimat har ökat intresset för att hitta alternativ till fossila bränslen. Ett av dessa alternativ är att flisa grenar och toppar från huggning i skogar och betesmarker, i dagligt tal kallar vi det GROT. För klimatet är detta positivt men samtidigt kan det skada många arter som är beroende av klen, död ved.

De artrikaste grupperna av vedlevande organismer är svampar och insekter. Svampar växer framför allt i murken ved medan många insekter, till exempel skalbaggar söker sig till färsk, nyhuggen och solbelyst ved. Det är där problemet med att använda grenar och toppar kommer in. Skalbaggs-larverna riskerar helt enkelt att följa med in i värmeverken.

De vedlevande skalbaggarerna anpassade sig till solbelyst ved under en tid då skogsbränder och andra störningar var vanligare än idag. Nu för tiden finns dessa miljöer framför allt på kalhyggen. När skalbaggarerna

svärmar under vår och sommar söker sig honorna med hjälp av doften till lämpliga miljöer för att lägga ägg. Sådana miljöer är ofta det ris som ska samlas ihop eller redan samlats ihop för flisning. Dofthen av nyhuggen asp eller ek lockar honor långväga ifrån och medför att riset kan fungera som fällor för insekterna.

OLIKA TRÄDSLAG

Olika trädslag lockar till sig olika insektsarter men generellt är ädellöv och asp de viktigaste trädslagen. Det finns arter som är specialiserade på olika dimensioner av virke, både grova och fina. Många av de vedlevande insekterna är sällsynta och finns med på rödlistan över hotade arter.

LÄMNA KVAR

Problemet med att elda grenar och toppar kan med lite god vilja och kunskap vändas till något positivt.

Med några enkla åtgärder kan man förhindra att skalbaggarernas ägg och larver skadas.

De bästa för vedskalbaggarerna är att riset av lövträd lämnas kvar på lämplig plats i skogen eller där den inte skadar värdefull betesmark. I skogen lämnas materialet utspritt, då går dessutom näringen tillbaka till marken och försurningen motverkas.

Naturhänsyn vid skogsbruk innebär bland annat att lämna en del grenar och toppar, gärna i soligt läge. Detsamma bör göras vid restaurering eller röjning i betesmarker. I betesmark är det viktigt att samla ihop riset så att djuren kommer åt att beta. Högarna läggs på en solig plats där de inte skadar värdefull flora. Stora högar läggs utanför betet.

INNAN INSEKTERNA SVÄRMAR

Om det är möjligt ska huggningen göras under vinterhalvåret och

Raggbock, en av de vedlevande skalbaggar.

riset transporteras ut innan vedinsekterna svärmar på våren. Börja huggningen efter 1 augusti och avsluta utkörningen senast 15 april nästkommande år.

HÄNSYNSHÖGAR

Även om grenarna och topparna inte flisas innan insekternas svärmning på våren är det viktigt att de samlas ihop innan svärmningen. Då kommer honorna att lägga ägg endast i den översta delen av flishögen. Här fungerar det gamla rådet att lyfta av det översta rislagret innan flisningen och lämna kvar det

i så kallade hänsynshögar. På så sätt räddas många ägg och larver från att eldas upp.

SEPARATA HÖGAR

Ett alternativ vid naturvårdshuggning är att lägga riset i två separata högar. En hög för produktion med övervägande gran och björk som flisas och en hänsynshög med ädel lövved, asp, hassel och sälg som lämnas kvar som yngelplats och får ligga kvar och brytas ner av insekter och svampar. ■

VEDLEVANDE SKALBAGGAR

Det finns drygt 1000 arter av skalbaggar i Sverige som är beroende av död ved eller vednedbrytande svampar. Många av dessa förekommer i ädellövskogen. Olika arters förekomst är beroende av vedens nedbrytningsstillstånd och fuktighet. Det finns därför ett nära samband mellan vedsvamparnas nedbrytning och insektsförekomsten. Dessutom utgör själva vedsvamparnas fruktkroppar livsmiljö för många insektsarter. Nästan alla vedinsekter angriper inte fullt friska träd utan koloniserar blottad eller rötad ved och döda träd.

Samarbete skapar succé i lövskogen

Ett nytt projekt ska inspirera skogsägarna till att öka andelen lövträd. För fler lövträd behövs i landet, av många olika orsaker.

Text Marielle Gustafsson | **Foto** Bergslagsfoto

Under åren 2015-2016 arbetar Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Södra, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Biosfärföreningen Östra vätterbranterna med projektet "Lövsuccé i landskapet". Projektet

genomförs i Östra Vätterbranterna och har fått medel från WWF's innovativ naturvård.

Projektet vill inspirera skogsägare till att öka lövandelen i skogarna. En varierad skog med ett större lövinslag blir mindre sårbar och upp-

fattas som attraktiv och tilltalande för oss människor. Lövskogen har en stor rikedom på växter och djur, till exempel är det många fågelarter som kräver stora arealer lövskog för att hitta föda och boplatser. För att få ihop stora arealer med lövskogar

vill projektgruppen även arbeta för att lövskogsområdena ska knytas samman så att det bildas sammanhängande lövstråk i landskapet, även kallat en grön infrastruktur. För att kunna skapa en grön infrastruktur så kan det finnas ett behov av att förnygra med löv i områden där vi idag har en brist på lövträd. Oavsett ålder så är lövet viktigt i landskapet – ungt som gammalt.

I slutet på oktober ordnade projektgruppen, Jägarförbundet, WWF och Gränna skogsgrupp en ”Skogsdag” på en fastighet strax utanför Bunn. Under en förmiddag fick skogsägare inspiration till hur man kan sköta sin lövskog och hur man kan genomföra åtgärder som lockar bort viltet från lövplanteringar.

Deltagarna fick även veta mer om bioenergi, områdesskydd, om olika stöd i Landsbygdsprogrammet som till exempel engångsröjningar av

betesmark och restaureringsstödet, om åtgärdsprogram för skyddsvärda träd och om naturvärden knutna till lövträd. SLU berättade om hur man kan ta hjälp av analysverktyget Heureka för att visa vilka effekter en mer lövskogsinriktad skogsskötsel kan få inom en 100-årsperiod, analysen ger även en ungefärlig bild av det ekonomiska utfallet i ett lövskogsinriktat skogsbruk. ■

GRÖN INFRASTRUKTUR

En grön infrastruktur innebär ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet.

PROJEKTET I KORTHET

- Genomföra analyser som ger en bild av lövets utbredning i Östra vätterbranterna
- Analysera hur lövets utbredning i Östra vätterbranterna kan komma att se ut under en 100-årsperiod, beroende på om skogsägarna satsar på löv eller barr
- Motivera skogsägare att satsa på löv- och blandskogar, framförallt i bestånd som binder samman lövområden i ett landskapsperspektiv
- Genomföra analyser som bland annat visar vilket ekonomiskt utfall det kan bli för en skogsägare att satsa på löv
- Utredda om det finns något sätt att kompensera skogsägare som satsar på löv, om det visar sig bli en förlust
- Informera om vilka skötselmetoder som gynnar lövproduktion

Bredband ger möjlighet att stanna kvar

En av alla ödesfrågor för en levande landsbygd är tillgången till ett snabbt och fungerande internet.

Varför? Jo, för tack vare det kan du jobba, umgås med vänner, ta del av kulturevenemang eller konsultera en läkare utan att ens behöva resa dig från köksbordet.

Text Åslög Kantelius | Foto Smålandsbilder

Kan bredbandet hjälpa landsbygden att behålla sina invånare eller till och med locka fler människor till landet?

När järnvägen började byggas i Sverige år 1856 var det dåtidens underverk i kommunikation. Istället för att en vecka med häst och vagn mellan Stockholm och Göteborg tog plötsligt bara 14 timmar med tåget. Nu kunde alla resa utanför sin bygd, se världen och träffa nya människor med andra tankar och idéer. Resa blev enkelt, snabbt och lyxigt.

Numera är resor något som vi gör för att komma till jobbet eller utomlands och det är inte särskilt lyxigt längre. Idag ska fler aktiviteter få plats på våra 24 timmar och då blir resor något som tar tid från

andra, viktigare och roligare saker. Vi har inte kommit på något nytt sätt att förflytta oss ännu, men vi har kommit på ett nytt sätt förflytta det vi tänker och tycker. Bredband är den stora utvecklingen inom kommunikation.

NYA MÖJLIGHETER

Bredbandet ger, till skillnad från järnvägen, möjligheten att inte förflytta sig. Att stanna kvar. Att se årstiderna växla från köksfönstret utan att behöva skrapa isiga vindrutor eller skynda till tåget. Bredband är en osynlig järnväg som tar dig till hela världen utan att du behöver åka någon stans. Långa avstånd betyder inte längre isolering och arbete behöver inte innebära att pendla eller förflytta sig till en annan ort.

Användningen av internet, och i förlängningen behovet av bredband, ökar hela tiden. Det beror mycket på smarta mobiler och surfplattor, som är en liten dator du alltid kan ha med dig. På tre år har tillgången till surfplattan ökat från 5 procent till 53 procent och det är 73 procent som använder smarta mobiler. Detta visar rapporten ”Svenskarna och internet 2014” som tagits fram av Internetstiftelsen i Sverige. Rapporten visar även att nio av tio personer mellan 6 till 65 år använder internet. För personer upp till 45 år är internet är den främsta informationskällan.

Dessa siffror visar att internet är en del av vardagen. Internet är inte bara till för underhållning, det är ett verktyg för att få tag på och sprida information. Genom en hårstrås-

tunn fiberkabel kan du nå tidningar, företag, göra din åsikt hörd och prata med dina vänner. Även myndigheter och kommuner har stor nytta av att invånarna har tillgång till internet. Kultur och evenemang kan enkelt spridas, kommuner kan filma möten så att alla kan ta del av dem, hälsovården kan ge bättre trygghetslarm och använda ny teknik för att hjälpa äldre och sjuka, du kan nå din egen patientjournal eller en närståendes journal om det behövs och du får tillgång till myndigheters information dygnet runt.

Snabbt internet är en förutsättning för att landsbygden ska fortsätta att utvecklas.

STABILT OCH PÅLITLIGT

Förutom att fibertrådarna i bredbandet ger obegränsad möjlighet att skicka information så är det dessutom pålitligt och stabilt. Det funkar när du behöver det. Det gör att det mesta skötas med hjälp av internet och en dator. I takt med att fenomenet ”jobba hemifrån” blir allt mer accepterat så kan bredband ge möjligheten välja arbetsplats. Enligt Manpower Work Life Rapport 2015 skulle mer än hälften av allt arbete kunna göras på distans och de flesta upplevde att de arbetade mer effektivt eller lika effektiva hemifrån. Det betyder att jobbet kan göras lika bra i Nye som i Jönköping. Bredband gör det enklare att studera på distans, att kombinera olika affärsverksamheter eller hitta nya. Kanske vill du läsa på universitet men vill inte flytta, eller så kanske du vill kombinera lantbruket med olika revisorsuppdrag eller varför inte ta med din konsultverksamhet till landet och dessutom bli potatisodlare?

HJÄLPA LANDSBYGDEN

Järnvägen gjorde att människor kunde resa bort och de hjälpte orten att finnas kvar och utvecklas. Tack vare järnvägen lever dessa orter kvar än idag. Kanske kommer bredbandet att hjälpa landsbygden

BREDBAND

- Bredband är ett samlingsnamn för olika tekniker som gör det möjligt att ansluta bland annat datorer till internet med högre hastigheter. Ju högre överföringshastighet du har desto snabbare går överföringen av information och desto fler kapacitetskrävande tjänster kan du utföra.
- Med fast bredband är du ständigt uppkopplad mot internet och betalar en fast avgift oavsett hur mycket du använder bredbandet. Du kan prata i telefon samtidigt som du surfar.
- Mobilt bredband är en trådlös anslutning som är uppkopplad via mobiltelefonnätet. Skillnaden mellan fast och mobil anslutning är att du vid fast anslutning är knuten till en viss plats. Vid användning av mobilt bredband kan du oftast förflytta dig geografiskt under tiden som du surfar.

att behålla sina invånare på samma sätt och att ge dem möjligheten att hitta nya eller fler sätt att leva och försörja sig, kanske kommer det till och med locka fler människor till landet. När platsen för arbetet blir irrelevant så öppnar sig många möjligheter. Järnvägen gav oss möj-

INTERNETANVÄNDANDE

- År 2015 är det 93 procent av befolkningen som har tillgång till internet och 91 procent som använder internet.
- 92 procent har en dator. Det är alltså fler som har tillgång till internet än som har en dator och i år är det första gången det är så.
- 90 procent har bredband hemma
- 59 procent har en surfplatta och 97 procent av befolkningen har en mobiltelefon.
- I genomsnitt använder vi internet totalt 21 timmar i veckan, varav drygt 8 timmar spenderas på internet i mobilen.
- 65 procent av befolkningen känner sig delaktiga i informationsområdet, vilket är den högsta siffran någonsin.

Källa: Svenskarna och internet, rapport från Internetstiftelsen i Sverige.

ligheten att åka bort, bredbandet ger oss möjlighet att stanna kvar. Hur bredband kommer att påverka landsbygden vet vi inte ännu, men en sak är säker, bredband är här för att stanna. ■

Förhoppningar om ny strategi

Arbetet med att ta fram en livsmedelsstrategi för Sverige är nu inne i sin slutfas. I december ska förslagen presenteras för departementen och propositionen lämnas till riksdagen under mars 2016. Blir den ett bra verktyg som leder till att konkurrens och tillväxt gynnar produktionen? Vi har frågat två producenter om hur de ser på framtiden och vad de tycker är viktigt att förändra eller utveckla.

Text Monika Gustafsson | **Foto** Smålandsbilder, Isåsa Lantbruk AB och Monika Gustafsson

Vad har du för förväntningar på livsmedelsstrategin?

Svante Johansson och sonen Anton på Isåsa Lantbruk.

Lena Fransson öppnar dörren för aktiviteter i den tillbyggda gårdsbutiken.

Svante Johansson arbetar på Isåsa Lantbruk AB utanför Nässjö. Det är ett mjölkföretag där man bestämt sig för att satsa på egen förädling av en del av mjölkproduktionen. De har därför investerat i mejerimaskiner från Israel.

Hur ser du på framtiden för mjölkföretaget?

– Mycket bygger på vad man själv har för förhoppningar. Man måste själv våga satsa. Men det skulle underlätta om det var lite smidigare. Myndigheter till exempel är inte helt enkla att ha att göra med. Bemötandet skulle kunna vara mer serviceinriktat och att de kunde hjälpa till mer. För vem frågar man, när ingen har gjort just det här som vi vill satsa på?

Synpunkterna stämmer väl överens med vad som påpekats från flera håll ända sedan startskottet i mars från landsbygdsminister Sven-Erik Bucht om att Sverige behöver en särskild livsmedelsstrategi.

Lena Fransson arbetar på Ebbarps Norrgård utanför Lekeryd tillsammans med maken Mats. De har produktion av naturbeteskött och en gårdsbutik. Den har de precis byggt ut för att även kunna erbjuda aktiviteter.

Lena vad tycker du behöver lyftas fram mer?

– Kvalité! Vi i Norden är otroligt duktiga på matkvalité. Det är tack vare vår goda djurhållning och att vi har bra växtodling som vi får fram denna fina kvalité. Det är faktiskt bra djurregler som gör att vi har knorr på grisen.

Har du något förslag på förändring?

– Vissa förändringar av tänket, sättet att arbeta behöver utvecklas. De restauranger som vill satsa på närproducerat måste förstå att det inte går att kocken först sätter menyn och sedan ringer till producenten och frågar efter råvaror. Det behöver ske i omvänd ordning.

Ring producenten och fråga vad som finns att tillgå. Utgå från råvarorna och gör menyn därefter. Det handlar nog främst om att man närmar sig varandra med större förståelse för varandras områden och produktion. ■

KONKURRENSKRAFTS-UTREDNINGEN

Att få en bättre samsyn och gemensamma mål mellan myndigheter behövs för att skapa rätt förutsättningar för att uppnå en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring som är attraktiv, innovativ och hållbar. Departementen måste få förståelse för behovet av att fler drar åt samma håll för att målen ska uppnås. Sörintressen kan splittra möjligheten till målluppfyllelse.

Den kommande livsmedelsstrategin blir en del av att realisera målen framtagna under arbetet med konkurrenskraftsutredningen och den insamling av synpunkter som också skett genom dialogmöten och den nationella dialoggruppen med bred representation från hela livsmedelskedjan med mera.

Gädda – en underskattad fisk

Text & foto Monika Gustafsson

ett enkelt sätt att tillaga fisk är att låta den steka i ugnen. Har du dessutom tillgång till fiskfiléer blir det rena snabbmaten. Mormor Britta har ett gammalt recept på gädda tillagad i en ugnsfast form. Servereras med fördel tillsammans med pressad potatis som suger upp den gräddiga såsen. Välj en god och fast potatis.

INGREDIENSER

- Gäddfiléer. Räkna med ungefär 125-150 gram fisk per portion
- Salt och peppar
- 1 ägg att pensla med
- Ströbröd, gärna glutenfritt
- Smör till formen och till att ösa fisken med
- Rikligt med finklippt dill
- Eventuellt citron

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt på ugnen på 200 grader.
2. Skölj gäddfiléerna hastigt, torka av dem och salta lätt.
3. Smörj formen med smör för att fisken inte ska fastna. Smält också smör till att ösa fisken med.
4. Pensla gäddfiléerna med uppvispat ägg och peppra dem. Strö över ströbröd.
5. Lägg filéerna i formen med ströbrödssidan uppåt. Häll försiktigt det smälta smöret över fisken.
6. Sätt in formen i ugnen. Sätt också på den skalade potatisen så blir både fisk och potatis färdiga ungefär samtidigt.
7. Låt fisken vara inne i ugnen cirka 10 minuter så att den börjar få färg. Ös ofta med smöret!
8. Finhacka rikligt med dill.
9. Ta ut formen ur ugnen. Ös med smör innan du strör över dillen. Eventuellt kan du pressa lite citron över fisken. Häll grädde eller gräddmjölk runt fisken. Den ska nästan täcka fisken, men inte hela paneringen.
10. Låt fisken vara inne i ungefär 10 minuter till beroende på hur tjocka filéerna är.

Det är smöret, dillen och grädden som lyfter rätten. Vill man ha mera smak på gräddsåsen kan man tillsätta lite vitt matlagningsvin. Finns i livsmedelsaffärerna.

Naturligtvis kan du ersätta gäddan med annan fisk som du fångat eller köpt.

Smaklig måltid! ■

Pepparrot är en vanlig kombo till gädda. Här är det finklippt dill som höjer smaken.

Kemiska växtskyddsmedel kräver utbildning

Hantering av kemiska växtskyddsmedel kräver utbildning. Fel hanterade är de en fara för hälsa och miljö. Länsstyrelsen håller i de utbildningar som krävs för att man ska kunna få användningstillstånd för växtskyddsmedel av klass 1L och 2L.

Text Thordis Samuelsson

Tillstånd kan du få efter en fyra dagar lång grundkurs med godkänt skriftligt prov. Ålderskrav är 18 år. Tillståndet gäller i fem år och kan förnyas genom en endags fortbildningskurs.

Grundkursen är uppdelad i en grundläggande del på tre dagar och en inriktningsdag. Det finns två olika inriktningar på tillstånden, en för användning utomhus och en för användning i växthus. Inriktningen på kursen i Jönköpings län är utomhusanvändning. Den som behöver ha inriktning växthus bör kontakta oss snarast. Det genomförs ett fåtal sådana kurser i landet under denna kurssäsong.

GRUNKURS

Grundkursen 2016 blir på Tenhults naturbruksgymnasium den 24, 25, 26 och 29 februari klockan 9–16. Kursens tre grundläggande dagar tar upp bestämmelser kring växtskyddsmedel, hantering, miljörisker, dokumentation, olika sprutut-

rustningars funktion och skötsel, hälsorisker, skyddsåtgärder och arbetsmiljölagstiftning. Inriktningsdagen, som blir den 26 februari, tar upp förebyggande åtgärder, val av bekämpningsmetod, preparat och dos samt risken för vindavdrift och åtgärder mot den.

FORTBILDNINGSKURSER

Fortbildningskurser för utomhusanvändning har vi i Nässjö 3 mars, i Vrigstad 8 mars och i Huskvarna 10 mars 2016. Om deltagarantalet blir tillräckligt stort blir det en fortbildningskurs för växthusanvändning i Jönköping 20 januari. Anmälan till denna kurs behöver vi snarast. Fortsatt tillstånd för växthusanvändning kan man också få om man gör ett utökat skriftligt prov vid fortbildningskurs för utomhusanvändning.

Går ditt tillstånd ut 2016-05-31 är vårens kurser sista chansen att förnya tillståndet. Tillstånd som går ut 2017-05-31 kan förnyas 2016 och får då en 6-årig förlängning. Alla

berörda som finns registrerade i Jönköpings län kommer att få inbjudan till fortbildningskurserna.

KOSTNAD OCH ANMÄLAN

Kostnaden för grundkursen är 4000 kr och för fortbildningskursen 1800 kr. Kostnaderna är exklusive moms. Litteratur och förtäring ingår.

Anmälan till grundkursen vill vi ha senast den 2 februari via e-post kursanmalan.jonkoping@lansstyrelsen.se eller via webb <https://jordbruksverket.pingpong.se/oppenkatalog>

Mer information om kurserna lämnas av Thordis Samuelsson, telefon 010-223 62 48, e-post thordis.samuelsson@lansstyrelsen.se eller Magnus Engstedt, telefon 010-223 62 44, e-post magnus.engstedt@lansstyrelsen.se. ■

Smått och gott från länet

SENASTE NYTT I LANDSBYGDS- PROGRAMMET 2014-2020

På www.framtidenslandsbygd.se hittar du aktuell information om Landsbygdsprogrammet 2014-2020. Där kan du ta del av mer information om de stöd som finns att söka och läsa de vanligaste frågorna om hur du kan söka landsbygdsstöd, som kommer in till oss. Där hittar du även kontaktuppgifter till handläggare.

Du kan också prenumerera på vårt nyhetsbrev om landsbygdsprogrammet. Önskar du prenumerera på nyhetsbrevet, skicka e-post till landsbygd.jonkoping@lansstyrelsen.se

Handläggningsläget för investeringsstöd inom jordbruk och bredband

Handläggningen har påbörjats av ansökningar inom investeringsstöd jordbruk inkomna innan den 27 augusti och ansökningar inom bredband inkomna innan den 7 augusti. Ansökningar som kommit in efter den 27 augusti respektive 7 augusti kommer att börja handläggas i februari 2016.

Har du frågor om din ansökan ta kontakt med handläggare som arbetar med landsbygdsstöd.

MILJÖINVESTERINGAR

Vill du anlägga en våtmark, sätta upp stängsel mot rovdjur eller göra en engångsröjning av betesmarker? Från och med den 19 november kan du söka stöd för miljöinvesteringar i e-tjänsten på www.jordbruksverket.se.

HAR DU SKICKAT IN EN ANSÖKAN INNAN DEN 27 AUGUSTI?

Tänk då på att inte gå in i e-tjänsten om du vill ändra eller komplettera din ansökan. Vill du ändra eller komplettera något i din ansökan ber vi dig att ta kontakt med en handläggare som arbetar med landsbygdsstöd. Vi lotsar dig vidare hur du ska komplettera eller ändra i din ansökan. Observera att detta endast gäller de som skickat in sin ansökan innan den 27 augusti. Senare ansökningar ska fortsatt komplettera eller ändra i e-tjänsten.

INTRESSANT GRATISLÄSNING I VINTER

Behöver du något intressant att läsa när du kurar ihop dig i soffan en mörk vinterkväll? Då rekommenderar vi att du plockar upp någon av Länsstyrelsens eller Jordbruksverkets broschyrer på temat biologisk mångfald. Beställ våra broschyrer nu – i våra hyllor gör de ingen nytta! Du som är intresserad av en eller flera av dessa skrifter kan höra av dig, med fullständig adress, till Lennart Persson, lennart.persson@lansstyrelsen.se. Och kom ihåg, broschyrerna är helt gratis!

I FÖRSTA HAND REKOMMENDERAR VI

Rosas Rike – om växter i naturbetesmarker
(Länsstyrelsen i Jönköpings län)

Träd och buskar på vintern
(Länsstyrelsen i Kronobergs län)

Fjärilar i bondens landskap
(Länsstyrelsen i Östergötlands län)

Dyngbagg – att sitta mitt i skiten och gilla läget
(Länsstyrelserna, åtgärdsprogram för hotade arter)

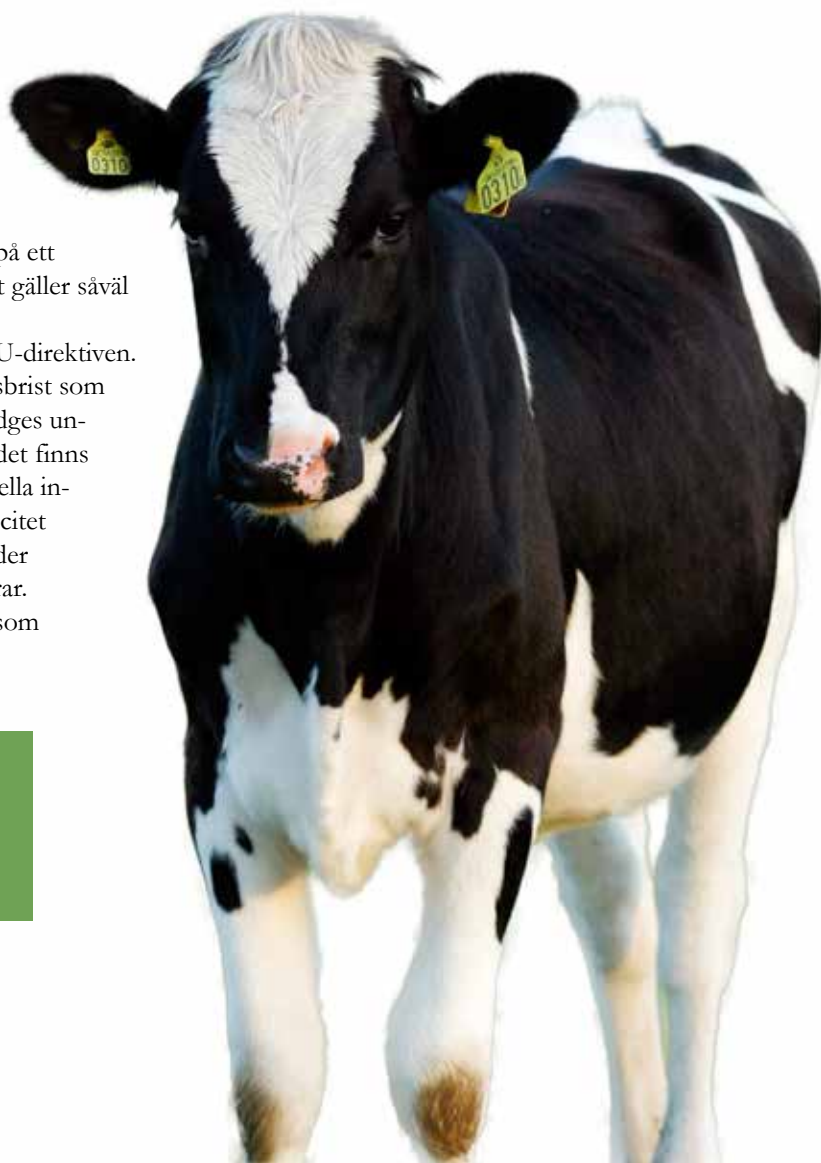
Larm i mekaniskt ventilerade stallar ska säkerställa kalvarnas välfärd

För att säkerställa kalvars välfärd vid ett eventuellt ventilationsbortfall ska det i mekaniskt ventilerade stallar finnas larmsystem som varnar för övertemperatur, strömavbrott och fel på larmanordningen. Om kalvar hålls i samma utrymme som kor behöver larmanordningen enbart varna för övertemperatur. Du ska uppmärksammas på ett betryggande sätt när larmet går. Observera att kravet gäller såväl diko- som mjölkobesättningar.

Kravet på larm gäller i hela EU och är reglerat i EU-direktiven. Avsaknad av larm är därmed en så kallad tvärvillkorsbrikt som kan ge avdrag på jordbruksstöden. I Sverige kan medges undantag från kravet i de fall kalvar hålls med kor och det finns nödventilation som fungerar automatiskt utan manuella insatser. Nödventilationen måste dessutom ha en kapacitet som säkerställer djurens hälsa och välbefinnande under den tid som den mekaniska ventilationen inte fungerar. Kapaciteten bör motsvara minimiventilationsflödet som anges i Svensk Standard (SS 95 10 50).

ÖVERTEMPERATUR

Skillnad mellan förväntad och rådande (högre) stalltemperatur. Larmsystemet bör larma vid 3-4 grader över förväntad temperatur och måste justeras efter väderomställningar.

Tillsammans utvecklar vi

FRAMTIDENS LANDSBYGD

